

Evaluering

Evaluering – generelt

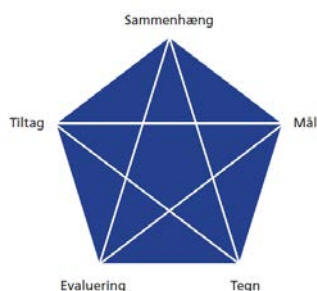
Generelt kan der siges, at man i skolen evaluerer af tre forskellige grunde.

1. Evaluering for elevens skyld. Den enkelte elev kan herigennem få en pejling på det faglige standpunkt, og efterfølgende vejledes i, hvad de selv kan gøre for evt. at forbedre dette standpunkt.
2. Evaluering for lærerens skyld. Gennem evalueringen har læreren et redskab til at vurdere, om eleverne har nået de opstillede mål, og derigennem justere de didaktiske tiltag.
3. Evaluering for samfundets skyld. Fra centralt hold er der stillet krav om, at eleverne skal vurderes for at sikre en høj faglighed i undervisningen.

Der arbejdes typisk med to former for evaluering. Nemlig den formative og den summative evaluering.

Ved den summative evaluering fokuseres der på elevernes læring ved slutningen af et undervisningsforløb. Det kan enten være ved slutningen af et undervisningsforløb i et bestemt emne, eller ved slutningen af hele skoleforløbet. Ved folkeskolen afgangsprøve er det elevernes samlede udbytte af undervisningen i geografi, der vurderes. Ved en summativ evaluering kan eleven, forældre og lærer få et mål for, om de opstillede mål for undervisningen er nået. Folkeskolen afgangsprøve skal således ses som en evaluering af de kompetencemål, der er opstillet i Fælles Mål. Om denne prøveform er optimal diskuteres senere.

Ved den formative evaluering er det ikke kun udbyttet af undervisningen, der evalueres. Her evalueres der også på undervisningsform, læreproces, elevforudsætninger og selvfølgelig standpunkt. Den formative evaluering kan af eleverne anvendes til at blive bevidst om på hvilke områder, der skal ændres, for at opnå en bedre læring. Læreren kan anvende denne evalueringsform til at sætte fokus på de valgte undervisningsformer, differentieringsgrader, materialer osv. og i de hele taget justere de didaktiske tiltag, således at undervisningen – og dermed læreprocesserne – optimeres. Et meget anvendt "værktøj" i denne sammenhæng er SMTTE-modellen.

SMTTE-modellen er "stjernemodell", hvor hovedhjørnesteinene er begreberne sammenhæng, tiltag, mål, tegn og evaluering. Som det ses i figuren er disse begreber forbundet på kryds og tværs. Det kan eksempelvis forstås på den måde, at et opdaget tegn kan betyde, at det skal iværksættes et nyt tiltag

Evalueringsformer

Der findes et utal af evalueringsformer, som kan anvendes alt efter om der er tale om formativ eller summativ evaluering. Et udpluk af mulige evalueringsformer er anført herunder:

Logbøger
Portfolio
Rapporter
PowerPoint præsentationer
Multiple Choice opgaver
Begrebslister
Elevsamtaler
De nationale test
Folkeskolen afgangsprøve
SMTTE - eller andre modeller
Spørgeskemaundersøgelser

Uanset evalueringsform er det vigtigt at fastlægge, hvilke kriterier der lægges til grund for evalueringen. Kriterierne skal ses som et udtryk for i hvor høj grad eleverne har nået de opstillede mål for undervisningen, og de skal selvfølgelig være kendte for eleven.

Evaluering i GEOS

I GEOS er der "indbygget" forskellige evalueringmuligheder, som både kan anvendes i forbindelse med den formative og den summative evaluering. For det første indledes hvert kapitel med nogle forforståelsesspørgsmål, som der kan evalueres på ved afslutningen af et kapitel.

For det andet er der på de fleste sider anført "Nyttige oplysninger", som hele tiden sætter fokus på nye centrale begreber. Disse "Nyttige oplysninger" eller begreber, kan ses som de kernefaglige områder, der skal evalueres på, og de kan anvendes på forskellig vis. Oplagt er det at anvende begreberne som en repetition eller opsamling ved et forløbs slutning, men begreberne kan også anvendes løbende. Evt. kan eleverne opbygge deres egen begrebssamling fx elektronisk, hvor det enkelte begreb bliver anført og forklaret af eleven selv. På denne måde er det også muligt for eleverne at tilføje begreber, som ikke er fremhævet i bogen. Denne begrebsliste må ikke blive statisk, men skal være dynamisk, således at det hele tiden er muligt for eleven at udbygge listen med forklaringer, tegninger, billeder osv. Det er vigtigt at eleverne har stor grad af ejerskab af begrebslisten.

En tredje mulighed er, at læreren samler alle begreberne i en begrebsliste (se side 136-140 i grundbogen) og giver denne liste til eleverne på forhånd, så de er orienteret om, hvad der skal læres i dette kapitel. Man kan evt. prøve at lade eleverne forklare begreberne inden kapitelgennemgangen. Efterfølgende kan der evalueres på begreberne, så det bliver synligt for elev og lærer, i hvor høj grad de ønskede begreber er tilegnet.

Endelig slutter alle kapitler med to opslag: Det ved du nu om... og Prøv dig selv. Det ved du nu om... kan ses som en resumeside, hvor vigtige forhold fra kapitlet fremhæves, mens Prøv dig selv siden er opbygget taksonomisk, hvor Kan du huske? – spørgsmålene er tjekspørgsmål, mens Forstår du? er spørgsmål som kræver nogen refleksion. Spørgsmålene i Udfordring kræver i mange tilfælde, at der inddrages viden, både fra det enkelte kapitel, men også fra andre fag.

For at Kan du huske?, Forstår du? og Udfordringen kan anvendes i forbindelse med evalueringen, er disse sider også med i kopimappen, hvor de er suppleret med siderne Blandede opgaver og Tip 15. Alle 5 kopiark er tænkt anvendt i forbindelse med den evaluering af det kernefaglige kapitelindhold.

De nationale test og folkeskolens afgangsprøve

Geografiundervisning i folkeskolen er underlagt to forskellige centralt stillede tests. I 8. klasse er geografi en del af de obligatoriske nationale test og i 9. klasse kan eleverne komme til folkeskolens afgangsprøve i faget.

Den nationale test i 8. klasse skal ses som et supplement til den evaluering, som den enkelte lærer hele tiden foretager og som der lægges op til i GEOS. Den nationale test er en formativ evaluering, og resultaterne skal bruges i forhold til at evaluere den undervisning, der har fundet sted, men også til planlægning af den videre undervisning, herunder specielt forhold som differentiering og progression for den enkelte elev.

Fra og med 2007 blev geografi igen et prøvefag i folkeskolen, og efter nogle startvanskeligheder blev prøven fra 2008 formaliseret som en online digital prøve på lige fod med biologi. Prøverne i geografi og biologi betegnes som lodtrukne prøver, hvilket er en sandhed med modifikationer. Man vil nemlig gennem en fastlagt fordeling sikre, at de to fag repræsenteres på lige fod, og i praksis foregår det på den måde, at kommer 9.a. på en skole op i geografi, kommer 9.b op i biologi.

Afgangsprøven er en multiple-choice opgave og er helt elektronisk. Der er således ikke mulighed for en dialog mellem lærer og elev. Det betyder også, at der ikke er mulighed for at tolke på de refleksioner der ligger bag de svar som gives. Når svarene er givet på computeren, og der er trykket "Enter", kommer der med det samme en karakter.

Mange lærere føler den digitale afgangsprøve som et udefra kommende pres, som kan blive meget styrende for undervisningen. Her er det imidlertid vigtigt at slå fast, at udgangspunktet for undervisningen er Fælles Mål og ikke den digitale prøve. Når man tilrettelægger sin undervisning med udgangspunkt i Fælles Mål bliver eleverne "klædt på" til at klare afgangsprøven. Imidlertid er men nødt til, i begrænset omfang, at træne prøveformen og på nettet findes der her flere muligheder, bl.a. Webprøver fra Gyldendal. Geografi er et levende og dynamisk fag, og der skal hele tiden være plads og mulighed for at inddrage aktuelle begivenheder med geografisk substans.

Prøven har (i 2014-15) til hensigt at teste den geografiske indsigt som eleverne har opnået gennem undervisningen, der som sit udgangspunkt har de områder som er formuleret i Fælles Mål. En multiple-choice prøve kan umuligt teste alle områder fra Fælles Mål.